

Stanovisko Nejvyššího soudu ČSFR ze dne 24.05.1990, sp. zn. Tpjf 35/90, ECLI:CZ:NS:1990:TPJF.35.1990.1

Číslo: 36/1990

Právní věta: Stanoviskotrestního kolegia Nejvyššího soudu České a Slovenské Federativní Republiky z 24. května 1990 č. Tpjf 35/90 k výkladu ustanovení § 35 odst. 2 a § 38 odst. 2 tr. zák. Ukládá-li soud pachateli souhrnný nepodmíněný trest odnětí svobody a zruší-li podle § 35 odst. 2 tr. zák. výrok o předchozím nepodmíněném trestu odnětí svobody, zruší zároveň všechna rozhodnutí na zrušený výrok obsahově navazující, která pozbyla v důsledku zrušení uvedeného výroku o trestu podklad, a tedy i rozhodnutí o použití amnestie podle § 368 tr.ř., na jejímž základě byl zcela nebo zčásti prominut předchozí nepodmíněný trest odnětí svobody. Původně prominutý trest odnětí svobody nebo jeho část nelze po uložení souhrnného trestu započítat podle § 38 odst. 2 tr. zák. (k tomu srov. blíže č. 33/1982 Sb. rozh.tr.). Po právní moci nového rozhodnutí je však třeba opět rozhodnout o použití agraciačního ustanovení amnestie, pokud ovšem jeho použití přichází v úvahu.

Soud: Nejvyšší soud ČSFR

Datum rozhodnutí: 24.05.1990

Spisová značka: Tpjf 35/90

Číslo rozhodnutí: 36

Číslo sešitu: 7-8

Typ rozhodnutí: Stanovisko

Hesla: Amnestie, Trest souhrnný, Započítání trestu

Předpisy: 140/1961 Sb. § 35 ods. 2

§ 368

§ 38 ods. 2 141/1961 Sb. § 321 ods. 1

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č.36

Stanovisko

trestního kolegia Nejvyššího soudu České a Slovenské Federativní Republiky z 24. května 1990 č. [Tpjf 35/90](#) k výkladu ustanovení § 35 odst. 2 a § 38 odst. 2 tr. zák.

Ukládá-li soud pachateli souhrnný nepodmíněný trest odnětí svobody a zruší-li podle § 35 odst. 2 tr. zák. výrok o předchozím nepodmíněném trestu odnětí svobody, zruší zároveň všechna rozhodnutí na zrušený výrok obsahově navazující, která pozbyla v důsledku zrušení uvedeného výroku o trestu

podklad, a tedy i rozhodnutí o použití amnestie podle § 368 tr. ř., na jejímž základě byl zcela nebo zčásti prominut předchozí nepodmíněný trest odnětí svobody.

Původně prominutý trest odnětí svobody nebo jeho část nelze po uložení souhrnného trestu započítat podle § 38 odst. 2 tr. zák. (k tomu srov. blíže č. 33/1982 sb. rozh. tr.).

Po právní moci nového rozhodnutí je však třeba opět rozhodnout o použití agraciačního ustanovení amnestie, pokud ovšem jeho použití přichází v úvahu.

(Stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu ČSFR z 24. května 1990 č. [Tpjf 35/90](#))

Odůvodnění:

Pod č. 33/1982 sb. rozh. tr. bylo publikováno rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR, jež se zabývá problematikou započítání trestu podle § 38 odst. 2 tr. zák. v souvislosti s ukládáním souhrnného trestu podle § 35 odst. 2 tr. zák. V právní větě je vysloven názor, že započítání trestu podle § 38 odst. 2 tr. zák. přichází v úvahu jen v případě, jestliže byl původní trest vykonán, popř. o původním trestu platí zákonná fikce, že byl vykonán. Prominutí trestu amnestií (agraciací) nelze považovat za vykonání trestu a takto prominutý trest lze započítat podle § 38 odst. 2 tr. zák. jen tehdy, jestliže amnestie obsahuje výslovné ustanovení, že prominutý trest se považuje za vykonaný. Po právní moci nového rozsudku se však znovu rozhodne o použití amnestie, pokud její použití ještě přichází v úvahu.

K výkladu téhož ustanovení (§ 38 odst. 2 tr. zák.) přijalo dne 12. března 1990 trestní kolegium Nejvyššího soudu ČR pod čl. Tpj 118/89 stanovisko, podle něhož soud při ukládání souhrnného nepodmíněného trestu odnětí svobody za situace, kdy předchozí nepodmíněný trest byl zcela nebo zčásti prominut na podkladě amnestie prezidenta republiky neobsahující ustanovení, že prominutý trest se považuje za vykonaný, nerozhoduje sice o započítání prominutého trestu podle § 38 odst. 2 tr. zák., ale přihlédne k prominutému trestu tak, že nařídí výkon trestu podle § 321 odst. 1 tr. ř. jen v trvání nezahrnujícím prominutý trest. V nařízení výkonu trestu soud zároveň uvede, jaká část trestu byla prominuta na podkladě amnestie s tím, že se nevykoná.

Základem, na kterém je stanovisko konstruováno, je názor, že při uložení souhrnného trestu a při současném zrušení výroku o předcházejícím trestu se podle § 35 odst. 2 tr. zák. neruší usnesení o použití amnestie učiněné podle § 368 tr. ř., jež tedy zůstává nedotčeno. Důvodem má být skutečnost, že prominutí trestu na základě amnestie má vzhledem k právní povaze amnestie absolutní účinek. Proto také usnesení soudu o použití amnestie podle § 368 tr. ř. má jen deklaratorní povahu a jen se jím konstatuje, zda a v jakém rozsahu je osoba, jíž byl pravomocně uložen trest, účastna amnestie. Rozhodnutí prezidenta republiky o amnestii, pokud jím byl prominut nepodmíněný trest odnětí svobody nebo jeho část, má pak účinek i na nepodmíněný trest odnětí svobody uložený novým rozsudkem jako souhrnný trest nahrazující trest dřívější, i když výrok o původním trestu byl podle § 35 odst. 2 tr. zák. zrušen. Jiné řešení by též znamenalo pro pachatele neodůvodněnou újmu záležející v tom, že by musel vykonat i prominutý trest nebo jeho prominutou část.

Podle uvedených zásad lze ovšem, jak vyplývá z odůvodnění stanoviska, postupovat jen v případech, na které se amnestie skutečně vztahuje a v kterých použití agraciačních ustanovení amnestie není vyloučeno např. v důsledku souběhu amnestovatelného a neamnestovatelného trestného činu, za nějž byl uložen souhrnný trest.

Toto stanovisko tedy podle názoru trestního kolegia Nejvyššího soudu ČR vlastně doplňuje výše zmíněný judikát č. 33/1982 sb. rozh. tr. v tom ohledu, že usměrňuje soudy, jak mají k prominutému trestu nebo jeho části přihlížet při nařízení výkonu souhrnného trestu bez rozhodování o započítání

trestu § 334 odst. 1 tr. ř., § 38 odst. 2 tr. zák.

Se zmíněným stanoviskem trestního kolegia Nejvyššího soudu ČR se podle sdělení předsedy trestního kolegia Nejvyššího soudu SR ze dne 15. 2. 1990 č. Tpj 13/90 ztotožnilo rovněž trestní kolegium Nejvyššího soudu SR.

Vzhledem k pochybnostem o správnosti uvedeného stanoviska přikázal předseda Nejvyššího soudu ČSFR podle příslušných předpisů trestnímu kolegiu, aby v této sporné otázce zaujalo stanovisko ke správnému výkladu zákona.

Před zaujetím stanoviska trestním kolegiem Nejvyššího soudu ČSFR se k připravenému návrhu vyjádřili generální prokurátor ČSFR, předsedové Nejvyššího soudu ČR a SR, ministři spravedlnosti ČR a SR, Ústav státu a práva ČSAV a katedry trestního práva právnických fakult Univerzity Karlovy v Praze a Masarykovy univerzity v Brně. S výjimkou předsedy Nejvyššího soudu ČR vyslovili představitelé všech uvedených orgánů a institucí s návrhem stanoviska v podstatě souhlas; členové katedry trestního práva právnické fakulty Masarykovy univerzity nedošli pak k jednotnému názoru. Generální prokurátor ČSFR, ministryně spravedlnosti ČR a Ústav státu a práva ČSAV na podporu návrhu stanoviska shodně ještě zdůraznili, že smysl úpravy § 35 odst. 2 tr. zák. je v tom, aby pachatel, jemuž je ukládán trest za více trestných činů, byl zásadně ve stejné situaci, ať již se o těchto trestných činech konalo společné řízení a byl uložen úhrnný trest podle § 35 odst. 1 tr. zák., či nikoli.

Trestní kolegium Nejvyššího soudu ČSFR přihlédlo k došlým připomínkám a při zaujetí stanoviska ke správnému výkladu § 35 odst. 2 a § 38 odst. 2 tr. zák. vycházelo z následujících úvah:

Souhlasit především nelze s názorem, že při postupu podle § 35 odst. 2 tr. zák. se neruší navazující usnesení o použití amnestie. Jestliže spolu s uložením souhrnného trestu odnětí svobody soud zruší výrok o trestu odnětí svobody uloženém pachateli rozsudkem dřívějším, ztrácí tím svůj podklad i všechna rozhodnutí obsahově na tento výrok navazující, která je proto třeba rovněž v rozsudku zrušit (takovým rozhodnutím je nepochybně též rozhodnutí o použití amnestie týkající se předchozího výroku o trestu). Z toho hlediska je nerozhodné, že ustanovení § 35 odst. 2 tr. zák. neobsahuje výslovný pokyn v uvedeném směru, neboť nutnost zmíněného postupu soudu plyne přímo z povahy věci (shodný závěr obsahuje již komentář k trestnímu zákonu, Panorama 1980, ve vysvětlivce č. 32 u § 35 tr. zák. a tentýž závěr je nyní vyjádřen v zákoně č. 175/1990 Sb., kterým se mění a doplňuje trestní zákon). Přestalo-li totiž existovat dřívější rozhodnutí o trestu odnětí svobody, nemůže samozřejmě nadále zůstat nedotčeno rozhodnutí o amnestii, které - nebýt dřívějšího pravomocného výroku o trestu - by vůbec nemohlo být vydáno. Tato skutečnost má ostatně již sama o sobě ten důsledek, že i v těch případech, kdy při uložení souhrnného trestu nebylo vysloveno, že spolu s výrokem o původním trestu se zrušují všechna obsahově navazující rozhodnutí, nebylo možné je vykonat. Z toho také soudy vždy vycházely a pokud to bylo nutné, rozhodovaly znovu, např. znovu nařídily výkon nově uloženého souhrnného trestu odnětí svobody.

K usnesení o použití amnestie, které bylo nebo při správném postupu mělo být zrušeno, pak přirozeně nelze v žádném směru přihlížet při dalších rozhodnutích soudu. Nelze tedy na ně vzít zřetel ani při nařízení výkonu nově uloženého souhrnného trestu odnětí svobody podle § 321 odst. 1 tr. ř. Z nařízení výkonu trestu, jež má povahu pouhého administrativního úkonu a jímž předseda senátu nemůže žádným způsobem modifikovat pravomocný výrok soudu o uloženém trestu a jeho délce, dále plyne, že tímto postupem nelze vzít ohled ani na tu skutečnost, že rozhodnutí prezidenta republiky o amnestii se v původním řízení na obviněného vztahovalo.

K tvrzení trestního kolegia Nejvyššího soudu ČR, že při nerespektování postupu, který pokládá za správný, by byla pachateli způsobena neodůvodněná újma, je nutno dodat, že zrušení výroku o trestu

z dřívějšího rozsudku, jakož i obsahově navazujících rozhodnutí, se vytváří zcela nový právní stav, k němuž je nutno přistupovat podle platných trestněprávních předpisů, a to se všemi z toho vyplývajícími důsledky. Uvažuje-li se tak, že neodůvodněná újma by vznikla z toho, že pachatel byl za určitou trestnou činnost spáchanou před amnestií odsouzen až po amnestii, jde o úvahu nesprávnou, neboť stejně jako mohl být pachatel za veškerou spáchanou trestnou činnost odsouzen již před amnestií, mohl za ni být z nejrůznějších důvodů odsouzen až po amnestii (např. nebyla včas odhalena, protáhlo se vyšetřování věci, popř. řízení před soudem atd.). Navíc nelze soudu přiznat oprávnění věcně měnit svým výkladem podmínky amnestie, a to ani tehdy, jestliže její právní konstrukce nebyla zvolena nejvhodněji.

Problematická je rovněž výhrada trestního kolegia Nejvyššího soudu ČR obsažená pouze v odůvodnění jeho stanoviska, že podle zásad v něm uvedených možno postupovat jen v případech, na které se amnestie skutečně vztahuje, když podle jeho názoru původní amnestijní rozhodnutí má zůstat nedotčeno ve všech případech.

Pokud pak jde o vztah zmíněného stanoviska k judikátu č. 33/1982 sb. rozh. tr., obsahuje nutně rozpor, neboť zatímco podle trestního kolegia Nejvyššího soudu ČR soud původní rozhodnutí o použití amnestie v souvislosti s ukládáním souhrnného trestu nezruší, podle citovaného judikátu se po právní moci nového rozsudku rozhodne znovu o použití agraciačního ustanovení amnestie, pokud jeho použití přichází ještě v úvahu. Z tohoto závěru, který byl znovu zdůrazněn i v tomto stanovisku trestního kolegia Nejvyššího soudu ČSFR, jasně plyne, že již judikát č. 33/1982 Sb. vycházel z názoru, že soud při ukládání souhrnného trestu odnětí svobody jako navazující zruší i dřívější agraciační usnesení.

Důvody, proč není možno amnestií původně prominutý trest odnětí svobody nebo jeho část po uložení souhrnného trestu odnětí svobody započítat podle § 38 odst. 2 tr. zák., byly podrobně rozvedeny již v č. 33/1982 sb. rozh. tr., a proto stačí na ně odkázat.

Na závěr se poznamenává, že podle tohoto stanoviska trestního kolegia Nejvyššího soudu ČSFR je nutno rozhodnutí o použití amnestie (§ 368 tr. ř.) pokládat za rozhodnutí obsahově navazující na zrušený výrok o trestu při ukládání souhrnného trestu též ve smyslu ustanovení § 35 odst. 2 tr. zák. ve znění zák. č. 175/1990 Sb., kterým se mění a doplňuje trestní zákon s účinností od 1. července 1990.